

NEMZETI TÁRSALKODÓ.

Első félev.

Kolozsvár, Május' 8-án, 1840.

19. szám

Tartalom: Vonások a' muszka császári udvar' rajzolatából, (T—kai.) 145. l. Mutatvány Vitschel' imádságos munkájából, (P. Szakácsi Vítus) 148. l. A' részeseg' halála, (***) 149. l. Literatúrai jelentés, (Szerkesztőség) 152. l.

Vonások a' muszka császári udvar' rajzolatából *)

A' császárné belépett a' terembe, legidősb fiától, a' koronaörökös nagyhercegtől kísérve. A' legnyájasabb módon szólta meg 's mintha régi esmerősével beszélgetne, mondá nekem kellemes hangon, jól emlékezik rá, hogy engem 1813-ban látott volna Silésiában. A' fenség magatartásában, a' csudálandó kellem, melly egész valóján előmlik, elragadott engem az álmélkodásig. Nem találhatni a' világon nőt oly szépet, mint a' muszka-császárnő, 's alattvalói' megegyező bizonyítása szerint nem él a' földön oly lény, ki hozzá szívjóságban és erényben hasonlanék. Miután velem néhány perczekig lelkesen és nagy nyájassággal beszéllett volna, társaimhoz fordulván, szólott hozzájuk. E' pillanatban előmbe lépven a' koronaörökös, velem beszélgetni kezdett. Ő tizennyolcz **) éves, magas és szép növésű, valójában a' legszebb ifiak' egyike, kiket valaha láttam. Olga nagyhercegnő, a' császár' második leánya megettünk állott. Mintegy tizenégy évünek látszék; magas és kedves kis leány, de gyengéded, szép metszetű szemeiből szokatlan tűz sugárzik. Testvér nénje Mária rosszacskán volt, 's ezért ma nem jelenhet meg. De alkalmam volt azóta többször is látnom. Szépsége nem oly vakító, mint Olga nagyherceg

*) Londonderry marquis' papírjaiból.

**) Ez történt 1837-ben.

kisasszonyé; első látásra nincs olly nagy hatása; de homlokán és szemein magas észnek van lenyomva bélyege. Mária nagyhercegnő szakasztott mássa felséges atyjának. Két évvel nagyobb Olgánál.

Mintegy félórányi társalgás után a' teremben, hol társaimmal együtt valék, a' császárnő a' kihalgató terembe ment, hol egy sereg dáma, nemes úr, minster és katona tiszt várakoztak reája. Ezután az ebédlő terembe ment. A' jelenlevők követték őt, elől a' dámak, utánok az urak. Ülést asztalnál a' főkamaras' baljánál nyertem, szemben a' császárnővel. Ő felsége fia és leánya között ült. Ugyanazon sorban a' császárnő' mindenik oldalánál a' dámak foglaltak ülést. Mert Muszkaországban az a' szokás, hogy a' nők asztalnál a' férfiaktól külön választvák.

Ebéd után visszatértünk a' terembe, melyről fennebb említést tevék, még pedig azzal a' renddel, mit a' bémenetkor követtünk vala. Egy kört alakítánk ő felsége körül, a' ki viszontag szokott nyájassága szerint mulatott velünk, 's hol egyikhez, hol másikhöz egy nyájas beszédet, egy hízegő szót intézett. Mintegy óra mulva elbocsátott minket ő felsége, miután megkelle igérnünk, hogy estvé ismét eljövendünk a' bálba, mellyet különösön számunkra rendelt. Hét óra volt; a' dámaknak nem igen volt sok idejük, utolsó toilettejüket, az estvélit megtenni. A' toilette (diszöltözködés) a' muszka udvarnál igen fontos dolog. A' császárnő adja a' min-

tát. Azon álmélatos adományokat, mikkel őt a természet földiszíté, rendkívüli mesterséggel tudja emelni. Ezenkül a korona minden drágaságaival parancsolhat. De úgy látszik mind ezen gyémántok, mind ezen drágakövek kettős pompában ragyognak, midőn illy szép vállakot ékítnek, vagy ezen bájos fejedelemlő magas homlokán diszelegnek.

Midőn a bálba visszatérnénk, az előteremben találók a császár két legkisebb gyermekét Mihály és Miklós nagyhercegeket, több tanítók 's öt hat udvari mester kísérték őket. Multságukra egy roppant műszka hegyet állítottak vála föl. Mihály és Miklós nagyhercegek egy pár erős és szép magatartásu gyerkőcze. Kozáruhában járnak; beszéltek angolul, 's nevelőnők között vála egy skocziai hölgy, a ki tizenkilencz év óta viseli tisztét a császári udvarnál. Fenséges pártfogói belsejét úgy rajzola előtem, mint példaképét minden tökélynek, 's magasztalá a császárt, mint a legjobb férjet, a leggyöngédebb atyát 's legkegyesebb uralkodót. A császárnéről lelkesüléssel szólott mint egy szentanyáról, mint egy angyalról!

Én elhagyám e dámát, mert a bál kezdetet vőn, 's menék a salonok felé, hol a hivatalosok már számos csoportokban öszve valának gyűlve. Néhány percz mulva megjelenék a császárnő. A bált fiával nyitá meg. Tökéletes bájjal és végtelen könnyüdedséggel lejtett. Vakító szépség és ifjuság ömlötte át. Inkább látszék a koronaörökös nővérenek mint anyjának lenni. A bál éjféligen élénk vála. Fölösleges, mindazon magas személyeket előszámolni, kik jelen voltak. A sz. pétervári udvar földiszéi esméretesek. A legszebbek és előkelőbbek ott valának. Csak ő felsége a császár es Benkendorf tábornok az ő segédtisztje hiányzottak ez innepen: de láhattuk Menzikoff tábornokat, a tengerészeti ministert, Trubetskoi, Narischkin, Wolkonski, Apraxin 'st. hercegeket. Ifju, előkelő

asszonyságok' ragyogó sergében kitetszők valának Krüdener, Paschkoff, Puschkin, Stroganoff, Woronzoff, Daschkoff asszonyságok.

Esti lakoma dicsőíté az innepet. Én meg valék híva, a császárné mellett foglalni helyet. Az angol követ, Durham gróf, fenséges gazdasszonyunk baljánál ült. Ő felsége az egész vacsora alatt mindkettőnk iránt olly szives és udvarias volt, annyi megelőzéssel, ollytén egyenlőséggel mulatott velünk, hogy lehetetlen kitalálnom, mellyikünknek adta légyen az elsőseget.

A' marquis, kinek e' rajzolatot köszönjük, egyik utjából vissza térve, szerencsés volt a császárt, ki ugyan akkor érkezett vála meg, egy katonai szemle' alkalmával a Mars' mezején láthatni. „A' császár megjelenvén, így beszéli, legottan észrevőn engem, lovát az enyémhez fordítá, kezemet fogván szivesen megszorítá, 's monda francziául: „Nagyon örülök Önt látni, kedves úr, Ön még legkevesbbé sem változott.“

Az nap' estvéjén, mellyen a' marquis a szemlén jelen volt, esti mulatságra hivaték a császári terembe. A' császár leült egy whistasztalhoz, 's a' marquis oda engedte magát a vizgálódás' gyönyörének. „A' császárné, mond ő, észrevévén, hogy én Krüdernőt, a' birodalom' hölgyeinek legbüvösibékét, figyelemmel nézdelném, hozzám jöve, 's így szóla: „Ha Önnek, Mylord, kedves leend, én udvari dámáimnak Önt bémutatom,“ 's meg is tevé nagy szivességgel, 's valóban elragadó kellemességgel. A' császárné' földámái többnyire szépek, mindnyájok pedig szeretetre méltó és nyájas. Mondám már fennebb, hogy a' császárné sokat tart az etikettere és dizre; a' hölgyeknek is a' diszöltözködés különös gond' és tanulmány' tárgya. A' palotadámák 's azok, kik az udvart látogatják, öltözetöket háromszor négyszer is váltogatják napjában. Midőn ezen dámák meghivatnak a várba négy órakor ebédre, harmadik toilettejökben jelennek meg; hat órakor elereszti a' csá-

szárné, hogy a' balra készülhessenek; és nyolczkor tetétül talpig átváltozva tűnnek elő. A' körosabb dámák, mint mondják, nagy ellenzéssel vannak ezen átváltozások iránt, mik a' császárné által jöttek divatba.

„Az ebéd' órája elérkezvén, beszéli később a' marquis, az elébb megirt renddel's az illy körülmények között divatos etiquette szerint, a' fejer palota nevü vendégségterembe mentünk. Sokszor voltam már hivatalos pompá teljes udvari innepekre Bécsben, Párizsban és Londonban, de soha nem láttam azon dicső lakomához hasonlíthatót, melly reánk várakozott. A' palotát négy ezer gyertya világítja. A' császárné helyet foglalt asztalközépen; jobbjára felől a' koronaörökös, baljánál az oldenburgi herczeg ült, ezek mellett a' császári család többi tagjai; a' császár, mint más inuepi lakomákon, rendszerinti helyét, ugyan az asztal közepett, szemben a' császárnéval foglalá el; mellette két felől az őrsereg' két legöregebb tisztjei ültek. A' lakoma muszka modorban volt készítve. Étélünk mind jeles volt; a' borok hasonlólag válogatvák; minden növénye déli Európának ott vala. A' csemege muszka porcelán tálakban hozatott föl. Tányéraink, mellyek hasonlólag muszka gyarakban készültek, különféle katona ezredek' jelképeivel 's egyen ruháival voltak ékítve.

A' vendégség' vége felé fölemelkedék a' czár így szólván: „Iszom az őrsereg' tisztjeinek egészségéért.“ Többen közülök a' könnyezésig meg voltak illetődve*).

Ő felsége a' czár' külseje valóban császári; tiszteletre hódít, 's egyszersmind bizálmát ébreszt; ő felségének teste erőteljes; magassága sokkal felüti a' köz mértéket; szép teste' minden részei bámulatra méltólag képezvék, min-

denik tagja tökély, nyaka főt hordoz, melly az ókor' legnemesb mintái után látszik alakítva: sasorr, kellemmel mosolygó száj, égszinü kék szem, szép hajlásu szemöldektől árnyazott homlok, a' mellyen szelidség és elszántság kettős világgal fénylenek, a' czár' magatartását egyszersmind kegyes és büszke méltósággal czimerezik. Midőn egy nyár' estén egyik barátommal a' Newski látvonalban sétálnék, találkoztunk a' császárral; egy droschkében ült, melly elébe csak egy ló vala fogva; — tüstént megállánk várva, mig ő felsége mellettünk elkocsiznék hogy köszönthesük; a' könnyü droschke röpült az uton, 's majd elére minket; a' császár, ki szemeit körül jártatta, olly közéről nézett meg minket, hogy társam, kivel sétálék, egészen elpirult, 's tartását elveszté, pedig sem gonosztevő, sem lázongó lengyel nem vala, annál kevésbbé öszveeskütt, hanem egy derék, becsületes polgár. Kérdezém okát felindultának; azt monda, a' császár' pillantása! hozta legyen őt olly megmondhatatlan nyugtalanságba, elképedve szemeit el akará fordítai, de valamelly varázserő miatt azokat a' császárei lelánczolák.

A' császár egy reggel sétál vala Mihály fiával, 's bámultatá vele az árboczkok' erdejét, mellyek a' sz. pétervári két hajóállás' öblében felségesen emelkednek.

„Te főadmirál vagy, monda fiának a' czár, 's mégis meg vagyok győződve, hogy nem mernél ezen árboczkok közül egyiknek is lajtorjáján fölmászni.“ A' helyett hogy felelne, megfogá a' gyermek atyja' lábát és derekát, 's keze' és lába' segítségével addig kapaszkodott mig a' császár' nyakát elérte, mellyet diadalmas arczczal átkarolt, mintha mondaná: „Látod, hogy jól tudok mászni!“

* Eddig Londonderry marquis. Az ez után következő szavak egy más szemléző rajzából vétetvék.

Mutatvány,

aláírás' útján május' végével Kolozsváratt sajtó
alá kerülendő illy czimű imádságos munkából:

Istenhez

elmét, szívet emelő énekekbe foglalt reggeli
és esti fohások.

VITSCHEL után fordította

P. Szakácsi Vitus.

Sz. Ferencz rendi pap.

H a t o d i k, h é t.

K e d d e n e s t v e.

Nem látnak mást csak éjszakát a' szemek,
'S az alvók közt kedélyem viraszt még.
A' mik bennünket boldogítanak ezek:
Isten, természet, váltság, üdvesség.

Jesus a' földtől mint egy különválva
Éjjeleit imádsággal tölté,
Bár a' kegyelem' csak egy sugárszála
Lelkem' égi léggel körül lengné.

Ha léptem kétes ösvenyen tántorog
'S az élet' bájingeri eltelnek,
Ha a' hiu fény a' sírnál ellobog,
Csak te gyujthatsz világot lelkemnek.

Te vezetsz minket áldásözönöddél
Mint jó atyánk e' földi édenbe',
Vándor pályánkon virágot hintesz el,
Hogy boldogok lennénk a' jelenbe'. —

Haj! de az öröm' ártatlan rózsáját
Nyilt szívünkéből a' kigyó kicsalta,
Kherubok őrzik a' gyönyörnek fáját,
Nem örvendünk már többé alatta.

A' szem busongva tekint a' kert felé,
Hol virágzott a' rózsás természet,
Helyébe zavar, bánat tünnek elé,
Hát még a' vad, 's közelgő enyészet!

Sötét lesz a' föld, végre elalkonyúl,
A' halvány nap fényét megtagadja;
Most a' szív Isten eleibe borúl,
A' ki bűnös fiának is atyja.

A' törődött szív' fohása hozzá hat,
A' romlásból boldogság születik,
Termi az édes gyümölcsöt a' bánat,
'S a' halálból élet keletkezik.

Eltűnt a' kherub, mert a' szent hit győzött,
A' keresztben egy új élet serkent,
Az örökélet rózsalánczot fűzött,
'S álmunk a' fény' szárnyain ellebbent.

Jó éjszakát föld! maradj, különben is
Siet lelkem a' paradicsomba,
Dicsérlek Isten! még hamvedremben is,
Ki velem jössz síri hajlékomba.

S z e r e d á n
r e g g e l.

Ellebbent az éj, 's az éji álmakat
Szemeinkből kiverte a' napfény.
Lelkem megunván festeni azokat
Hozzád reppen szentséges örök lény!

Kinek egy légyen hatalmas szavára
Lett, és kitelt minden, o de miből?
Ég, föld, lég, csillag intésére vára,
'S elő állott a' lomha semmiből. 's a' t.

S z e r e d á n e s t v e.

Mint az őszi szél sepri a' harasztot
Úgy elsodrá az idő' örvénye
Habként siető, 's hiába marasztott
Napjaim' az örökség' öblébe!

Elhervadt rózsakoszorus világom,
Vig kedvemnek szemfedél a' vége,
Minden örömem csak egy kurta álom:
Igy mulik a' világ' dicsősége!

Hol az idő, melly rám kedvet derített
Hol a' csendes boldogság' napjai,
Gondfelleg nélkül körültem lebegett
Az örömmek anyyi angyalai?

Mind eltűntenek, 's mintegy komolyabbá
Lett a' világ az ember' szemébe',
Mind e' mellett is nem jutok én vissza
Gyermek korom' szende érzelmébe.

Kerestem egyre, de keveset leltem,
Reménykoczkám sokszor vakot vetett,
Csak amugy hideg vérrel tekintettem
Az életben elhevert éveket. — 's a' t.

A' részeges' halála.

Boz (Dickens Károly) után:

Azok között, kik London' utcáit naponként öszvejárják, alig van egy kettő, ki az általa személeikről ismertek között nem emlékeznék valamely szánandóra, kit más állapotban ismert egykor, kit szinte észrevehetlenül látott nyomorba sülyedni, 's kinek egészen elváltozott bús, nyomorú alakja neki szomorúságára, vagy ellenére van ha valahol vele találkozik. Ki volt sokat társaságokban, vagy ki jött hivatása, 's életmódjánál fogva sok emberekkel surlódásba, a' ki nem emlékeznék az időről, mellyben egy most az éhség, 's nyomor képeként előtte el-suhanó piszkos rongyokkal takart ember, egy becsületes kézmives vagy irnok volt szerencsés kinézésekkel, 's nem megvetendő tehetségekkel? Ah, az illy szerű esetek sokkal gyakoriabbak, hogy sem mindenki ne tapasztalta volna, 's ezeket mind egy oknak kell tulajdonítunk, az ivásnak, ama' dühös irtozatos vágynak a' lassu de bizonyos méreg után, melly minden fontolgatást, 's viszonyt legyőz, annyira hogy a' szerencsétlen áldozat nejét, gyermekeit, rokonnait, barátait, becsületét, hírét nevét, egész életé' boldogságát elfelejti, tönkre teszi, mig gyalázatos halállal hal meg.

Sok iszákost szerencsétlenség, 's nyomor visz e' lealacsonyító bünre. Reményeik', kinézéseik' megsemmisülése, az általok szeretettek' elvesztése, a' nyomor, melly a' szívet emésztí a' nélkül, hogy ez egészen meghasadna alatta, eszöktől megfosztotta, 's ezek az örültek' rémletes képét láttatják, kik önkezők által halnak meg lassan. De többnyire eszmélve, 's nyílt szem-

mel rohantak a' mélységbe, mellyből ritkát kivéve senki' sem szabadul ki, hanem melly a' sülyedőket mindig mélyebben, 's reménytelenebbül huzza le.

Egy illy szerencsétlen állott neje' halálos ágyánál, mi alatt a' térdeplő gyermekek lassú zokogással szakasztották félbe az istenhezi fohászaikat. A' szoba szegényül volt kibutorozva, 's csak egyszer kelle nézni a' sáppadó alakra, mellyből láthatólag tünt el az élet, megtudni, hogy a' bágyadtan verő szívet több évig bú, nyomor, 's örömtelen élet emészté. Egy öreg könyben uszó asszony tartá karjaival haldokló lánya' fejét. De nem feléje volt fordulva a' sáppadt arcz, nem az ő kezeit fonták körül a' hideg reszketeg ujak, a' férj' karját szorították ezek, rajta nyugodtak az elhaló szemek, 's a' férj reszketett nézésétől. Öltözete csatagos, arca felgyuladt, szemei vérmesek, 's nézése meredt volt. Egy döztársaságtól hivatott volt nője' nyomor 's halálos ágyához.

Egy lámpa az ágy előtt gyenge világot ömlesztett az alakokra, 's a' szoba' egyéb részét fekete setétben hagyta. A' házon kívül az éj' hallgatása uralkodott, benn a' halál' csendje. Az óra' ütése ünnepélyesen kongott mindegyik' fülebe, mert jól tudák, hogy egy óra' eltelte előtt egy kimúló' halálos óráját jegyzendi.

Rettenetes a' haldokló mellett virasztani, tudni hogy nincs több remény, hogy lehetlen a' gyógyulás, ott ülni hosszú, hosszú éjeken át, 's szomorú pusztá éjben a' lassan telő órákat számlálni, oh e' kint csak azok ismerik, kik haldokló mellett virasztottak. A' vért megfagyalja az erekben, midőn hallja az ember a' szív' legdrágább titkait, az éveig kebelbe zárt legtitkosabb titkokat a' segély 's eszmélet nélkül fekvő haldoklótól, 's látja mi semmi egy egész élet alatti tettetés, ha láz, 's ábrány az álarczot lerántja. Olly sejdíthetlen bünök' vallomását hallotta az ember a' haldoklók' örültségé-

ben, hogy a' körülállók remegve futottak volna, ne hogy azokat hallva megőrüljenek, 's mi sok nyomorú halhatott meg magányosan olly tetteket vallva ki, mellyek a' legbátrabbakat is elkergették volna.

De itt nem lehetett efféléket hallani. A' haladóknak elnémult, 's midőn végtére gyermekeiről az atyára tekintett, hiában igyekezett szólni, 's a' vánkosságra visszarojgott, csak lassú félig elfojtott zokogás zavarta meg a' csendet. Szinte észrevehetetlenül szenderült át. A' gyermekek ráhajoltak, 's nevét először lassan kiáltották, aztán fennebb hangon, végre a' csüggettség' legkeserűbb hangjaival, de mind visszazanatlan maradtak. Hallgatóztak, de nem hallották többé lélekzetét. Szívét tapintották, nem vert már, megbasadt, ő meghalt volt.

Férje egy székre rogyott az ágy mellett 's öszvekulcsolta kezét égő homlokai felett. Rendre meresztette szemét gyermekire, 's remegett ha szemei könnyben ázóttakkal találkoztak. Nem sugalt füleibe senki vigaszt, 's nézett senki rá szeretettel; minden irtózva tért ki előle, 's mi után kitanorgott, senki sem követte enyhíteni fájdalmát.

Volt idő, mikor számos barát sietett volna hozzá szomorúságaiban, sok vigasztaló szót mondtak volna. Hol voltak ezek most? mind kerülték a' részegest. Csak nője türt ki mindent vele, nélkülözést, betegséget, mindent, 's hogy jutalmazta mind ezt meg? A' korcsomából hivattatott halálos ágyához, elég jókor még, hogy meghalni lássa.

Ő kirohanva a' házból utcából utcába bolygott. Öntudatát mardosásai, aggalom, szégyen ostromolták lelkét. Félig ittasan, szédülve, el-tompítottan az által a' mit hallott 's látott tán-torgott a' kevéssel az előtt elhagyott korcsomába. Egyik pohár követte a' másikat. A' vér mint a' tűz égett ereiben, 's agyában mint örvényben kerengett minden. Meghalt! mindnyájunk-

nak meg kell halni; miért ne halt volna meg ő is; igen jó volt számára, sokszor mondták nője' rokonai. Meghalt, 's talán boldog! Így legjobb volt. Még egy pohárral; teli pohárnál olly víg az élet, 's miért ne üríteni ki az öröm' poharát az utolsó cseppig?

Évek multak, a' három gyermek megnőtt; az apa ugyan az a' mindennapi, megjobbíthatlan iszákos marada, csak hogy még szegényebbül, még szennyesebbül nézett ki. Az utczákon csavargó fiai rég elhagyták volt, csak lánya maradt nála, 's éjjel nappal dolgozott, 's szép szó vagy verés által mindig volt valami meginni valója. Így élt ő tovább, 's víg élettel élt.

Egy estve jókor tért haza — lánya rég óta betegeskedvén, nem volt sok meginni valója, 's meggondolta, hogy lánya pénzt kaphasson, az orvoshoz kell folyamodnia, vagy legalább megkell kérdezuie, mi baja van. Esős viharos decemberi est vala. Valami keveset koldult volt az elmenőktől 's egy kenyeret vett, mert érdeke kíváná hogy a' lány éljen, 's olly sebesen haladt tovább, a' mint esőben 's szélben lehetett. A' fleet-utca, 's a' Themse között több setét keskeny sikátor van, 's ezeknek egyikébe tért. Olly piszkos volt ez, 's minden ház olly nyomorú állapotban, a' mint csak lehetett, 's mindenünnen részegek' lármázása 's czivódása hallatszott.

A' légvonal, vagy egy setétség' barátja kioltotta volt az egyetlen utczalámpát, 's csak az ablakokon át világíta egy két bágyadt sugár, a' szél füttyölt a' romladozó házak közt, az ajtók recsegtek, az ablakok rezegtek mintha a' hely öszve akart volna hullani.

Tovább bolyongva a' setétben néha belé tántorgott a' patakba, végre elérte az utolsó házat. Az ajtó vagy inkább a' mi még meg volt abból a' ház' számos lakósa' kényelmére nyitva állott, 's ő fel ballagott a' meredek grádicson a' felső emeletbe.

Megállott végtére néhány lépésnyire szobájától. A' szoba' ajtaját kinyitotta egy lány, egy szánandó nyomor kép, kezében gyertyával.

Te vagy-e atyám? kérdé a' szerencsétlen.

Ki lenne más? felele atyja nyersen, mit reszketsz, kevés inni valóm volt ma; pénz nélkül nem adnak inni, 's pénzt nem dolog nélkül. Mi az ördög bajod van?

Oh én nagyon beteg vagyok, felele a' lány könnyekre fakadva.

Hm, monda az atyja olly hangon, mint midőn elismerünk valamit, mi iránt vakok kívánánk maradni, jobban kell lenned; nekünk pénz kell, menj az orvoshoz, rendeltess valamit magadnak, megfizetünk érte. — Mit állasz az ajtóban, eressz be.

Atyám, susogá a' lány behuzván maga után az ajtót, 's utjába állván, William itt van.

Ki? kérdé az atya visszarettenve.

William öcsém, monda leánya.

'S mit akar? visszanozá az atya, alig tartatván meg békétürését. Pénzt, enni, inni? rossz helyre jött. Ide a' gyertyát bolond, semmit sem csinállok neki.

Kiragadván a' lány' kezéből a' gyertyát be ment.

Egy avaték széken karjára támasztott fővel ült egy szegényen öltözött, mintegy huszonkét évü ifju. Felriadott a' hogy atyja belépett,

Zárd be az ajtót, Mari, monda ez sietve. Hisz' úgy nész rám atyám mintha nem is ismernél, igaz rég elhajtottál a' háztól 's az óta lehet, hogy elfelejtettél.

De mit akarsz itt, kérdé a' vele át ellenben ülő atya, mit keresel itt?

Védelmet, felele a' fiú, szükségben vagyok, 's ez elég. Ha megfognak, függeni fogok, ez olly bizonyos mint kétszer kettő négy. Ha itt el nem rejtőzhetem bizonyosan megfognak.

Tán tolvajságot, vagy gyilkosságot követél el? kérdé.

No igen, felele a' fiú, 's csodálkozol?

Keményen néze atyja' szemeiközé, 's ez elfordítá azokat róla 's a' földre szegezé.

Hol vannak testvéreid? kérdé hosszú hallgatás után.

Ott, hol soha sem okozandnak nyugtalanságot neked, felel a' fiú, John Ámérikába ment, Henry meghalt.

Meghalt! - kiáltá borzadva az atya.

Meghalt! ismétlé a' fiú. Karjaim közt, halt meg, mintegy kutya, melyet a' vadőr lött agyon. Ő tántorga, én felfogám, vére eláradott kezemen, mint a' víz úgy folyt vére. Közel volt az ájuláshoz, még is térdre esve, fohászkodott az istenhez, ha égben van anyja, hallgassa meg annak kéréseit legkisebb fiáért a' mindenek felettjő. Én kedvence voltam William, monda ő, 's most is örömmel emlékezem arra, bár még kis gyerek voltam akkor, hogy midőn halálos ágyán feküdt, hozzá térdepelve hálát adtam az istennek, hogy annyi szeretetet öntött belém iránta, hogy soha sem tettem semmit miért sirt volna; ah William, miért halt ő meg, 's miért él atyánk? Ezek valának utolsó szavai; vedd ezt úgy a' mint akarod. Midőn elszöktünk beütödted fejét részszegegedben, 's ez a' vége.

A' lány sirt, az atya eltakarta arczát kezével, 's ide 's tova ringatta magát.

Ha megfognak, folytatá a' fiú, felakasztanak, mert meglőttem a' vadőrt. Itt nem akadnak rám, ha el nem árúlsz, 's úgy remélem, addig itt rejtőzhetni mig az országból elszökhetem.

Két napig mind a' hárman a' nyomorú lakban tartózkodtak. De harmadik estve a' lány még betegebb lett, 's a' kevés enni való fel volt emésztve. Okvetlen szükséges volt valakinek kimeneni, 's minthogy a' lány igen gyenge volt, az atya távozott el alkanyatkor.

Egy kevés gyógszert koldulván, 's egy kevés pénzt, mi azonban elég lett volna néhány napi élelmökre, haza felé indúlt. Midőn a' kor-

csoma előtt jött el, egy perczig megállta, visszatért, még egy perczig megállta, 's véglére belépett. Nem vevé észre a' rá leselkedő két férfit. Éppen fel akarának hagyni nyomozásaikkal, midőn megállása, 's visszatérése figyelmöket felgerjeszté. Midőn belépett, ezek is követték.

Hideg van — igyék egy pohárral, mondá az egyik egy teli poharat nyujtván néki. 'S velem is egyet, mondá a' másik, 's megtölté a' poharat, mihelyt azt kiürítette.

A' szerencsétlen ébező gyermekeire gondolt, a' fiát fenyegető veszélyre. De mi ez egy részegesnek? Ó ivott, 's csak hamar elveszté eszméletét.

Ködös setét est van Master Warden, sugá az egyik fülébe, midőn haza készülé 's megitta a' pénznek felét, mellytől tán lánya' élte függött.

Éppen a' millyen kell a' bujkálóknak Master Warden, sugá a' másik.

Hallja, mi mindenütt kerestük a' fiút, mondá az első, minthogy már minden renden van. Csak itt van talán?

Az atya tagadólag felelt.

A' két férfi titkos pillanatot váltogatott.

Egy hajó áll készen, az éjjel elvitorlázandó, 's mi kieszközöltük álnévvel elutazhatását, 's a' mi jobb, mi ki is fizettük az árát, szerencsénk hogy Önt itt találtuk.

Még egy poharat megittak vele, 's öt perc mulva az atya tudta nélkül hóhér' kezébe adta fiát.

Lassan telt a' testvéreknek az idő szomorú rejthelyökben, 's aggalmas feszültséggel hallgattak minden zörejre. Végre nehéz lépteket halgattak, 's atyjok tántorga be.

A' lány látta hogy ittas, 's elébe ment a' gyertyával; hirtelen megállott, felsikoltott 's eszméletlenül rogyott földre. Egy férfi' árnyát látta meg. Két perc mulva testvére fogva volt, le láncozva.

Nagyon jól ment 's csendesen; az öregnek köszönhetjük, mondja az egyik poroszló a' másikhöz, vedd fel a' lányt, Tom — legyen csendesen lány asszony, a' sirás semmit sem használ. Késő, már nem lehet változtatni.

A' fiú a' lányra hajlott, 's aztán meredt pillanatokkal emelte szemeit atyjára, ki a' falhoz dőlt, 's kábultan meresztette szemeit.

Hallgass meg atyám, mondá olly hangon, hogy az iszákos remegett, vérem 's öcsém' vére szálljon rád. Soha egy szerető pillanatot, egy atyai szót nem nyertem tőled, soha sem aggód-tál miattam, 's élve vagy halva, soha sem engedek meg neked. Halj meg mikor 's a' hogy akarsz, veled leszek, mint üldöző szellemed.

Fenyegetve emelte fel lelanczolt kezeit, átszegző pillanatokot vetett a' remegő öregre, 's lassan eltávozott, és sem atyja, sem huga nem látta többé a' siron innen.

(Vége közelebbről.)

Literaturai Jelentés.

Szebenből megérkezett az „Unterhaltungen aus der Geschichte Siebenbürgens“ hatodik füzete is, következképpen már az egész első kötet, illy czimlappal: „Unterhaltungen aus der Geschichte Siebenbürgens. Von J. H. Benigni v. Mildenberg. Erster Band. Hermannstadt, 1840. W. H. Thierry'sche Buch- und Kunsthandlung. Gedr. bei Georg v. Closius.“ E' kötetben hazánk' történetei annak legrégebb ismeretes lakósi'—az agathyrók' említésével kezdetnek meg 's az 1270-ik évig iratnak le.

Szerkesztőség.